

Москаленко А.І.

АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ЛЮДИНИ-ОПЕРАТОРА У ПРОЦЕСІ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стрімка автоматизація та комп'ютеризація праці значно вплинули на сучасну трудову діяльність людини, що призвело до підвищення вимог до людини-оператора. Наслідками цього можуть бути розвиток професійних захворювань та травматизм. В цих умовах дослідження проблеми адаптивних можливостей людини набуває особливої значущості, оскільки морфофізіологічні особливості людини, які сформувалися протягом тривалого періоду еволюції, не можуть змінюватися з такою ж швидкістю, з якою змінюються технологічні процеси і навколишнє середовище.

В професійній діяльності людини-оператора в системі «людина-машина-середовище» велике значення мають психофізіологічні можливості людини. Дослідження психофізіологічних механізмів, які характеризують адаптаційні можливості людини, їх психічну стійкість до стресогених факторів, рівновагу психічних станів, резистентним здібностям організму людини дає змогу провести оцінку здоров'я людини-оператора. Під час підвищення ефективності роботи оператора і зниження аварійних ситуацій, що відбуваються з вини людини, особливу увагу приділяють проблемі адаптаційних можливостей. Значення адаптації, на самперед, полягає в збереженні біологічного гомеостазу, що являє собою сукупність стійких станів, підтримуваних в організмі. Адаптаційні можливості організму можна розглядати, як інтегральний критерій здоров'я. Концепція Г. Сельє про загальний адаптаційний синдром розглядає три стадії, які характеризують використання організмом людини його резервних можливостей. Існують методи кількісної оцінки витривалості людини, одним із яких є визначення адаптаційного потенціалу, що відображає ступінь динамічної рівноваги організму людини з навколишнім середовищем. Адаптаційний потенціал є одним із компонентів людського потенціалу.

Дослідження адаптаційних можливостей людини-оператора на даному етапі є не тільки важливою проблемою теоретичної й прикладної психофізіології, а й безпеки життєдіяльності людини-оператора. Забезпечення безпечної трудової діяльності в умовах постійних змін у системі «людина-машина-середовище», призводить до використання організмом резервних можливостей, які відображають багаторівневу адаптаційну систему готовності людини-оператора до успішної професійної діяльності.

Литература:

1. Безопасность жизнедеятельности: Учеб. пособие для студентов Украинской инженерно - педагогической академии/ В. Г. Иванов [и др.]; ред. В. Г. Иванов. - Х.: Б.и., 2003. - 404 с.

2. Основы инженерной психологии: Учебник для вузов/ Б. А. Душков [и др.]; под ред. Б. Ф. Ломов. - 2-е изд., доп. и перераб. - М.: Высш. шк., 1986. - 448 с.

3. <http://mospst.ru/article/> «О нормологии живых систем»

Робота виконана під керівництвом доцента кафедри ОПС та С Лис Ю. С.